

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 191 (XXXV) — Nr. 1129

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Joi, 14 decembrie 2023

SUMAR

<u>Nr.</u>	<u>Pagina</u>
DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE	
Decizia nr. 451 din 13 iulie 2023 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 334 alin. (4) din Codul penal cu referire la prevederile art. 10 alin. (1), art. 82 alin. (2) și art. 112 alin. (1) lit. s) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, precum și la dispozițiile art. 31 alin. (5) raportate la cele ale art. 37 alin. (9) din Legea nr. 132/2017 privind asigurarea obligatorie de răspundere civilă auto pentru prejudicii produse terților prin accidente de vehicule și tramvaie	2–5
HOTĂRĂRI ALE GUVERNULUI ROMÂNIEI	
1.249. — Hotărâre privind recunoașterea Asociației Clubul Sportiv „ATAACK TEAM” ca fiind de utilitate publică	5
ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE	
Decizia nr. 17 din 23 octombrie 2023 (Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii)	6–16

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 451

din 13 iulie 2023

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 334 alin. (4) din Codul penal cu referire la prevederile art. 10 alin. (1), art. 82 alin. (2) și art. 112 alin. (1) lit. s) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, precum și la dispozițiile art. 31 alin. (5) raportate la cele ale art. 37 alin. (9) din Legea nr. 132/2017 privind asigurarea obligatorie de răspundere civilă auto pentru prejudicii produse terților prin accidente de vehicule și tramvaie

Marian Enache	— președinte
Mihaela Ciochină	— judecător
Cristian Deliorga	— judecător
Laura-Iuliana Scânteii	— judecător
Gheorghe Stan	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Elena-Simina Tănăsescu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Cristina Teodora Pop	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Nicoleta-Ecaterina Eucarie.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 334 alin. (4) din Codul penal cu referire la prevederile art. 10 alin. (1), art. 82 alin. (2) și art. 112 alin. (1) lit. s) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, precum și la dispozițiile art. 31 alin. (5) raportate la cele ale art. 37 alin. (9) din Legea nr. 132/2017 privind asigurarea obligatorie de răspundere civilă auto pentru prejudicii produse terților prin accidente de vehicule și tramvaie, excepție ridicată de Judecătoria Brașov — Secția penală, din oficiu, în Dosarul nr. 19.364/197/2018 al Judecătoriei Brașov — Secția penală și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 1.807D/2019.

2. La apelul nominal lipsesc părțile. Procedura de înștiințare este legal îndeplinită.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care pune concluzii de respingere a excepției de neconstituționalitate ca neîntemeiată. Se susține că dispozițiile 334 alin. (4) din Codul penal incriminează fapta de conducere pe drumurile publice a unui autovehicul ale cărui plăcuțe cu numărul de înmatriculare au fost retrase, condiții în care autovehiculul în cauză nu mai are drept de circulație în România. Se arată că trebuie făcută distincție între dispozițiile art. 334 alin. (4) din Codul penal și cele ale art. 112 alin. (1) lit. s) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002, care sancționează contravențional neîndeplinirea obligației de încheiere de către proprietar sau de către utilizatorul autovehiculului a unei asigurări de răspundere civilă pentru cazul pagubelor produse terților, situație în care poliția rutieră reține certificatul de înmatriculare sau de înregistrare a autovehiculului sau dovada înlocuitoare. Prin urmare, dispozițiile art. 334 alin. (4) din Codul penal nu includ ipotezele juridice prevăzute la art. 112 alin. (1) lit. s) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002, neexistând un paralelism legislativ între normele juridice anterior menționate.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

4. Prin Încheierea din 20 mai 2019, pronunțată în Dosarul nr. 19.364/197/2018, **Judecătoria Brașov — Secția penală a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 334 alin. (4) din Codul penal cu referire la prevederile art. 10 alin. (1), art. 82**

alin. (2) și art. 112 alin. (1) lit. s) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, precum și la dispozițiile art. 31 alin. (5) raportate la cele ale art. 37 alin. (9) din Legea nr. 132/2017 privind asigurarea obligatorie de răspundere civilă auto pentru prejudicii produse terților prin accidente de vehicule și tramvaie, excepție ridicată de Judecătoria Brașov — Secția penală, din oficiu, într-o cauză având ca obiect stabilirea vinovăției inculpatului din cauza în care a fost invocată prezenta excepție de neconstituționalitate sub aspectul comiterii infracțiunilor prevăzute la art. 196 alin. (1), la art. 334 alin. (4) și la art. 338 alin. (1) din Codul penal.

5. **În motivarea excepției de neconstituționalitate** se arată că dispozițiile legale criticate reglementează un regim juridic diferit pentru situații care nu se deosebesc în mod obiectiv și rezonabil și, de asemenea, că acestea sunt lipsite de claritate, precizie și previzibilitate. În acest sens, se arată că, pentru persoanele care conduc autoturisme înmatriculate în România, fapta de a conduce pe drumurile publice un autovehicul fără a fi încheiat asigurarea de răspundere civilă delictuală constituie infracțiunea prevăzută la art. 334 alin. (4) din Codul penal, dispoziții legale care sunt aplicabile după ce este retras certificatul de înmatriculare, potrivit art. 112 alin. (1) lit. s) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002. Se susține că, spre deosebire de acestea, legiuitorul a prevăzut un regim juridic distinct pentru persoanele care conduc pe drumurile publice autoturisme înmatriculate într-un alt stat și care nu au drept de circulație în România, întrucât nu sunt asigurate pentru cazurile de răspundere civilă delictuală, faptele acestor persoane nefiind incriminate ca infracțiuni, cu toate că îndeplinesc atât condițiile prevăzute la art. 334 alin. (4) teza finală din Codul penal, cât și condițiile prevăzute la art. 31 alin. (5) raportate la cele ale art. 37 alin. (9) din Legea nr. 132/2017.

6. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

7. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului, Guvernul și Avocatul Poporului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

8. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

9. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl constituie dispozițiile art. 334 alin. (4) din Codul penal cu referire la prevederile art. 10 alin. (1), art. 82 alin. (2) și art. 112 alin. (1)

lit. s) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, precum și la dispozițiile art. 31 alin. (5) raportate la cele ale art. 37 alin. (9) din Legea nr. 132/2017 privind asigurarea obligatorie de răspundere civilă auto pentru prejudicii produse terților prin accidente de vehicule și tramvaie, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 431 din 12 iunie 2017, care au următorul cuprins:

— Art. 334 alin. (4) din Codul penal: „*Conducerea pe drumurile publice a unui autovehicul sau tractarea unei remorci ale cărei plăcuțe cu numărul de înmatriculare sau de înregistrare au fost retrase sau a unui vehicul înmatriculat în alt stat, care nu are drept de circulație în România, se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 2 ani sau cu amendă.*”

— Art. 10 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002: „*Este interzisă circulația pe drumurile publice a vehiculelor care nu corespund din punct de vedere tehnic, a celor neasigurate obligatoriu de răspundere civilă auto pentru prejudicii produse terților prin accidente de circulație, a celor pentru care a intervenit suspendarea înmatriculării, precum și a vehiculelor înregistrate al căror termen de valabilitate a inspecției tehnice periodice a expirat ori este anulat.*”;

— Art. 82 alin. (2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002: „*Autovehiculele, tractoarele agricole sau forestiere și remorcile înmatriculate în alte state pot trece frontiera de stat și pot circula pe drumurile publice din România, dacă îndeplinesc condițiile tehnice prevăzute în Convenția asupra circulației rutiere, încheiată la Viena la 8 noiembrie 1968 și ratificată de România prin Decretul nr. 318/1980, dar numai pe perioada cât sunt asigurate pentru cazurile de răspundere civilă ca urmare a prejudiciilor produse prin accidente de autovehicule.*”;

— Art. 112 alin. (1) lit. s) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002: „(1) *Certificatul de înmatriculare sau de înregistrare ori dovada înlocuitoare a acestuia se reține de către poliția rutieră în următoarele cazuri: [...] s) vehiculul nu este asigurat de răspundere civilă în caz de pagube produse terților prin accidente de circulație, conform legii; [...]*”;

— Art. 31 alin. (5) din Legea nr. 132/2017: „*Conducătorii vehiculelor care nu își îndeplinesc obligația de a încheia asigurarea de frontieră sunt sancționați în conformitate cu prevederile legale aplicabile în România.*”;

— Art. 37 alin. (9) din Legea nr. 132/2017: „*Încălcarea de către persoanele fizice sau juridice a obligației de asigurare prevăzute la art. 3 și a obligațiilor prevăzute la art. 6 alin. (6) și (7) constituie contravenție și se sancționează cu amendă de la 1.000 lei la 2.000 lei și cu reținerea certificatului de înmatriculare/înregistrare a vehiculului până la prezentarea documentului privind încheierea asigurării. Constatarea și aplicarea acestora se fac de către personalul poliției.*”

10. Se susține că textele legale criticate contravin prevederilor constituționale ale art. 16 alin. (1) cu privire la egalitatea în drepturi și ale art. 20 referitoare la tratatele internaționale privind drepturile omului, prevederilor art. 7 paragraful 1 și ale art. 14 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale cu privire la legalitatea incriminării și la interzicerea discriminării, precum și dispozițiilor Protocolului nr. 12 la Convenție referitor la interzicerea discriminării.

11. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea reține că Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 reglementează, potrivit art. 1 alin. (1) din cuprinsul său, circulația pe drumurile publice a vehiculelor, pietonilor și a celorlalte categorii de participanți la trafic, drepturile, obligațiile și răspunderile care revin persoanelor fizice și juridice, precum și atribuțiile unor autorități ale administrației publice, instituții și organizații. Acest act normativ are ca scop asigurarea desfășurării fluente și în siguranță a circulației pe drumurile publice, precum și ocrotirea vieții, integrității corporale și a sănătății persoanelor participante la trafic sau aflate în zona drumului public, protecția drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor respective, a proprietății publice și private, cât și a mediului, potrivit dispozițiilor art. 1 alin. (2). Astfel, ordonanța de

urgență analizată reglementează, printre altele, în capitole succesive, următoarele aspecte: vehiculele, conducătorii de vehicule, semnalizarea rutieră, regulile de circulație, infracțiuni și pedepse, răspunderea contravențională, căile de atac împotriva procesului-verbal de constatare a contravenției, precum și atribuțiile unor ministere și ale altor autorități ale administrației publice.

12. În acest context, dispozițiile art. 76 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002, care fac parte din capitolul V — *Reguli de circulație*, secțiunea a 3-a — *Reguli pentru alți participanți la trafic*, prevăd, la alin. (1), că vehiculele înmatriculate sau înregistrate, cu excepția celor cu tracțiune animală, care circulă pe drumurile publice, trebuie să aibă asigurare obligatorie pentru răspundere civilă în caz de pagube produse terților prin accidente de circulație, conform legii; alin. (2) al aceluiași articol prevede că poliția rutieră dispune măsura reținerii certificatului de înmatriculare sau înregistrare și retragerea plăcuțelor cu numărul de înmatriculare ori de înregistrare a vehiculelor neasigurate, aflate în trafic, eliberând dovadă fără drept de circulație, iar, conform alin. (3) al articolului analizat, dacă deținătorul vehiculului nu face dovada asigurării acestuia, după 30 de zile de la data aplicării măsurii prevăzute la alin. (2) anterior menționat, poliția rutieră dispune radierea din evidență a vehiculului.

13. Aceste dispoziții legale se completează cu dispozițiile Legii nr. 132/2017 privind asigurarea obligatorie de răspundere civilă auto pentru prejudicii produse terților prin accidente de vehicule și tramvaie, care, la art. 3, prevede obligativitatea încheierii contractului de asigurare de răspundere civilă auto obligatorie pentru prejudicii produse terților prin accidente de vehicule și de tramvaie (contract RCA, astfel cum acesta este definit la art. 2 pct. 13 din Legea nr. 132/2017). Conform normei anterior menționate, persoanele fizice sau juridice care au în proprietate vehicule supuse înmatriculării sau înregistrării în România, precum și tramvaie au obligația să se asigure pentru cazurile de răspundere civilă ca urmare a prejudiciilor produse prin accidente de vehicule în limitele teritoriale prevăzute la art. 2 pct. 18 din Legea nr. 132/2017.

14. În aceste condiții, dispozițiile art. 112 alin. (1) lit. s) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 prevăd drept sancțiune contravențională reținerea certificatului de înmatriculare sau de înregistrare ori a dovezii înlocuitoare a acestuia de către poliția rutieră în cazul vehiculelor care nu sunt asigurate de răspundere civilă în caz de pagube produse terților prin accidente de circulație, conform legii, respectiv potrivit prevederilor legale anterior menționate. Aceste dispoziții legale se coroborează cu cele ale art. 37 alin. (9) din Legea nr. 132/2017, potrivit cărora încălcarea de către persoanele fizice sau juridice a obligației de asigurare prevăzute la art. 3 din Legea nr. 132/2017 și a obligațiilor prevăzute la art. 6 alin. (6) și (7) din Legea nr. 132/2017 constituie contravenție și se sancționează cu amendă de la 1.000 lei la 2.000 lei și cu reținerea certificatului de înmatriculare/înregistrare a vehiculului până la prezentarea documentului privind încheierea asigurării.

15. În privința limitelor teritoriale, dispozițiile art. 3 din Legea nr. 132/2017 prevăd obligația încheierii contractului de asigurare de răspundere civilă auto obligatorie pentru prejudicii produse terților prin accidente de vehicule și de tramvaie, în sarcina persoanelor fizice sau juridice care au în proprietate vehicule supuse înmatriculării sau înregistrării în România, precum și tramvaie. Cu toate acestea, dispozițiile art. 29 din Legea nr. 132/2017 reglementează, referitor la vehiculele înmatriculate în străinătate, faptul că persoanele care intră pe teritoriul României cu vehicule înmatriculate în afara teritoriului României se prezumă a fi asigurate, în condițiile Legii nr. 132/2017, dacă: a) biroul național auto competent în statul pe teritoriul căruia vehiculul staționează în mod obișnuit este semnatat al Acordului multilateral (care, potrivit art. 2 pct. 2 din Legea nr. 132/2017, reprezintă acordul între birourile naționale ale asigurătorilor din statele membre ale Uniunii Europene sau părți la Acordul privind Spațiul Economic European și ale altor state asociate Uniunii Europene încheiat pentru punerea în aplicare a prevederilor

art. 2 din Directiva 72/166/CEE a Consiliului în ceea ce privește controlul asigurării de răspundere civilă auto, intrat în vigoare pentru biroul național auto din România în baza Deciziei Comisiei 2007/482/CE;); b) prezintă documente internaționale de asigurare pentru prejudicii produse prin accidente de vehicule, valabile în România. Aceste dispoziții legale se completează cu prevederile art. 28 din Legea nr. 132/2017, conform cărora persoanele care nu se regăsesc în una dintre situațiile prevăzute la art. 29 din Legea nr. 132/2017 sau persoanele care la control nu pot face dovada existenței asigurării RCA valabile sunt obligate să încheie asigurarea de frontieră prevăzută la art. 30 din aceeași lege, care, potrivit alin. (1) al articolului anterior menționat, are ca scop acoperirea prin asigurare a riscurilor de răspundere civilă pentru vehiculele care sunt înmatriculate într-un stat terț care pătrund pe teritoriul României fără a avea un contract RCA valabil sau al căror contract RCA expiră pe perioada șederii în România. Prin urmare, Legea nr. 132/2017 obligă la încheierea, pentru toate vehiculele care intră și/sau care circulă pe teritoriul României, de contracte de asigurare pentru cazurile de răspundere civilă ca urmare a prejudiciilor produse prin accidente.

16. Mai mult, dispozițiile art. 82 alin. (2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 prevăd că autovehiculele, tractoarele agricole sau forestiere și remorcile înmatriculate în alte state pot trece frontiera de stat și pot circula pe drumurile publice din România, dacă îndeplinesc condițiile tehnice prevăzute în Convenția asupra circulației rutiere, încheiată la Viena la 8 noiembrie 1968 și ratificată de România prin Decretul nr. 318/1980, dar numai pe perioada cât sunt asigurate pentru cazurile de răspundere civilă ca urmare a prejudiciilor produse prin accidente de autovehicule. Așadar, și Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 prevede obligația încheierii, în privința tuturor autovehiculelor, tractoarelor agricole sau forestiere și remorcilor care circulă pe teritoriul României, de contracte de asigurare pentru cazurile de răspundere civilă ca urmare a prejudiciilor produse prin accidente de autovehicule, prin urmare și în privința autovehiculelor, tractoarelor agricole sau forestiere și remorcilor înmatriculate în alte state.

17. Având în vedere toate aceste dispoziții legale, Curtea reține că pe teritoriul României nu pot intra vehicule înmatriculate într-un alt stat în privința cărora să nu se fi încheiat o formă de contract de asigurare pentru cazurile de răspundere civilă ca urmare a prejudiciilor produse prin accidente de vehicule.

18. În aceste condiții, dispozițiile art. 112 alin. (1) lit. s) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 fac referire, cu titlu generic, la vehiculele care nu sunt asigurate de răspundere civilă în caz de pagube produse terților prin accidente de circulație, conform legii, fără a distinge între formele de asigurare mai sus analizate, respectiv contractul RCA încheiat de către persoanele fizice sau juridice care au în proprietate vehiculele supuse înmatriculării sau înregistrării în România, conform art. 3 din Legea nr. 132/2017, și contractele de asigurare de frontieră, încheiate potrivit art. 30 din Legea nr. 132/2017. Prin urmare, sancțiunea reținerii certificatului de înmatriculare sau de înregistrare ori a dovezii înlocuitoare a acestuia se aplică, în condițiile lipsei asigurării de răspundere civilă în caz de pagube produse terților prin accidente de circulație, tuturor vehiculelor care nu sunt asigurate de răspundere civilă în caz de pagube produse terților prin accidente de circulație, indiferent dacă aceste vehicule sunt înmatriculate sau înregistrate în România ori într-un alt stat.

19. În mod similar, dispozițiile art. 10 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 prevăd că este interzisă circulația pe drumurile publice a vehiculelor care nu corespund din punct de vedere tehnic, a celor neasigurate obligatoriu de răspundere civilă auto pentru prejudicii produse terților prin accidente de circulație, a celor pentru care a intervenit suspendarea înmatriculării, precum și a vehiculelor înregistrate al căror termen de valabilitate a inspecției tehnice periodice a expirat ori este anulat, fără a distinge între vehicule înmatriculate

sau înregistrate în România, pentru care se încheie contracte RCA în condițiile art. 3 din Legea nr. 132/2017, și cele pentru care au fost încheiate contractele de asigurare de frontieră.

20. Distinct de dispozițiile legale mai sus analizate, dar în corelație cu acestea, dispozițiile art. 334 alin. (4) din Codul penal incriminează fapta de conducere pe drumurile publice a unui autovehicul sau tractarea unei remorci ale cărei plăcuțe cu numărul de înmatriculare ori de înregistrare au fost retrase sau a unui vehicul înmatriculat în alt stat, care nu are drept de circulație în România, pentru care prevăd pedeapsa cu închisoare de la 6 luni la 2 ani sau cu amendă. Or, nici textul normei anterior enunțate nu face distincție, sub aspectul incriminării faptelor, între vehicule înmatriculate sau înregistrate în România și cele înmatriculate în alte state, pentru care au fost încheiate contracte de asigurare de frontieră. Dimpotrivă, pentru a asigura claritatea, precizia și previzibilitatea normei de incriminare analizate sub aspectul sferei de aplicare a acesteia, legiuitorul a menționat în cuprinsul ei că dispozițiile art. 334 alin. (4) din Codul penal au în vedere atât conducerea pe drumurile publice sau tractarea unor remorci ale căror plăcuțe cu numărul de înmatriculare ori de înregistrare au fost retrase, cât și conducerea pe drumurile publice sau tractarea unor vehicule înmatriculate în alte state, care nu au drept de circulație în România. Or, astfel reglementată, norma de incriminare prevăzută la art. 334 alin. (4) din Codul penal acoperă, sub aspectul aplicării sale, toate ipotezele reglementate prin dispozițiile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 195/2002 și prin cele ale Legii nr. 132/2017, mai sus analizate.

21. Această interpretare a dispozițiilor legale care fac obiectul prezentei excepții este confirmată de prevederile art. 31 alin. (5) din Legea nr. 132/2017, potrivit cărora conducătorii vehiculelor care nu își îndeplinesc obligația de a încheia asigurarea de frontieră sunt sancționați în conformitate cu prevederile legale aplicabile în România; acestea reglementează, practic, pentru conducătorii vehiculelor în privința cărora nu a fost încheiat un contract RCA, conform art. 3 din Legea nr. 132/2017, și care nu își îndeplinesc obligația de a încheia asigurarea de frontieră același regim sancționator aplicabil celor cărora le incumbă obligația prevăzută la art. 3 din Legea nr. 132/2017.

22. Având în vedere toate aceste considerente, Curtea constată că dispozițiile legale criticate nu creează discriminare între conducătorii de vehicule care circulă pe teritoriul României, sub aspectul regimului sancționator aplicabil acestora în condițiile neîncheierii asigurărilor de răspundere civilă în caz de pagube produse terților prin accidente de circulație, astfel cum se susține în motivarea excepției de neconstituționalitate. Prin urmare, prevederile art. 334 alin. (4) din Codul penal cu referire la prevederile art. 10 alin. (1), ale art. 82 alin. (2) și ale art. 112 alin. (1) lit. s) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, precum și la dispozițiile art. 31 alin. (5) raportate la cele ale art. 37 alin. (9) din Legea nr. 132/2017 sunt în acord cu prevederile art. 16 din Constituție, ale art. 14 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și ale Protocolului nr. 12 la Convenție, întrucât prevăd aceleași sancțiuni contravenționale și aceleași pedepse penale pentru toți conducătorii de vehicule care circulă pe teritoriul României și care se află în ipotezele reglementate prin textele criticate.

23. Cu privire la faptele sancționate prin prevederile legale ce formează obiectul excepției de neconstituționalitate, Curtea reține că fapta sancționată contravențional, atât prin dispozițiile art. 112 alin. (1) lit. s) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002, cât și prin prevederile art. 37 alin. (9) din Legea nr. 132/2017, este cea de neîncheiere a contractului de asigurare de răspundere civilă în caz de pagube produse terților prin accidente de circulație. În schimb, elementul material al laturii obiective a infracțiunii prevăzute la art. 334 din Codul penal constă în acțiunea de conducere pe drumurile publice a unui autovehicul sau tractarea unei remorci ale cărui/cărei plăcuțe cu numărul de înmatriculare ori de înregistrare au fost retrase sau a unui vehicul înmatriculat în alt stat, care nu are drept de circulație în România. Așadar, cele două categorii de

fapte anterior analizate sunt complet diferite și complementare, legiuitorul excluzând posibilitatea suprapunerii sferei de aplicare a dispozițiilor art. 112 alin. (1) lit. s) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 cu cea a prevederilor art. 334 din Codul penal.

24. Pentru toate considerentele arătate, Curtea constată că dispozițiile legale criticate sunt clare, precise și previzibile, întrunind standardele de calitate a legii și principiul legalității incriminării, astfel cum acestea sunt prevăzute la art. 7 paragraful 1 din Convenție.

25. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Judecătoria Brașov — Secția penală, din oficiu, în Dosarul nr. 19.364/197/2018 și constată că dispozițiile art. 334 alin. (4) din Codul penal cu referire la prevederile art. 10 alin. (1), art. 82 alin. (2) și art. 112 alin. (1) lit. s) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, precum și la dispozițiile art. 31 alin. (5) raportate la cele ale art. 37 alin. (9) din Legea nr. 132/2017 privind asigurarea obligatorie de răspundere civilă auto pentru prejudicii produse terților prin accidente de vehicule și tramvaie sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Judecătoriei Brașov — Secția penală și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 13 iulie 2023.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
MARIAN ENACHE

Magistrat-asistent,
Cristina Teodora Pop

HOTĂRÂRI ALE GUVERNULUI ROMÂNIEI

GUVERNUL ROMÂNIEI

HOTĂRÂRE

privind recunoașterea Asociației Clubul Sportiv „ATACK TEAM” ca fiind de utilitate publică

În temeiul art. 108 din Constituția României, republicată, și al art. 39 alin. (1) din Ordonanța Guvernului nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 246/2005, cu modificările și completările ulterioare,

Guvernul României adoptă prezenta hotărâre.

Articol unic. — Se recunoaște Asociația Clubul Sportiv „ATACK TEAM”, persoană juridică română de drept privat, fără scop lucrativ, cu sediul în București, str. Anastasie Panu nr. 20, bl. C15, sc. 1, ap. 12, sectorul 3, ca fiind de utilitate publică.

PRIM-MINISTRU
ION-MARCEL CIOLACU

Contrasemnează:
p. Secretarul general al Guvernului,
Mihnea-Claudiu Drumea
Șeful Cancelariei Prim-Ministrului,
Alexandru-Mihai Ghigiu
Președintele Agenției Naționale
pentru Sport,
Elisabeta Lipă

București, 8 decembrie 2023.
Nr. 1.249.

ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

COMPLETUL PENTRU SOLUȚIONAREA RECURSULUI ÎN INTERESUL LEGII

**DECIZIA Nr. 17
din 23 octombrie 2023**

Dosar nr. 1.958/1/2023

Corina-Alina Corbu — președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție — președintele completului

Carmen Elena Popoiag — președintele delegat al Secției I civile

Marian Budă — președintele Secției a II-a civile

Ionel Barbă — președintele delegat al Secției de contencios administrativ și fiscal

Eleni Cristina Marcu — președintele delegat al Secției penale

Diana Florea Burgazli — judecător la Secția I civilă

Mihai-Andrei Negoescu-Gândac — judecător la Secția I civilă

Eugenia Pușcașiu — judecător la Secția I civilă

Simona Lala Cristescu — judecător la Secția I civilă

Denisa Livia Băldean — judecător la Secția I civilă

Ileana Ruxandra Tirică — judecător la Secția I civilă

Diana Manole — judecător la Secția a II-a civilă

Csaba Bela Nasz — judecător la Secția a II-a civilă

Valentina Vrabie — judecător la Secția a II-a civilă

Cosmin Horia Mihăianu — judecător la Secția a II-a civilă

Carmen Sandu-Necula — judecător la Secția a II-a civilă

Veronica Magdalena Dănăilă — judecător la Secția a II-a civilă

Lucian Cătălin Mihai Zamfir — judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Decebal Constantin Vlad — judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Veronica Dumitrache — judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Cristinel Grosu — judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Gheza Attila Farmathy — judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Carmen Mihaela Voinescu — judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Constantin Epure — judecător la Secția penală

Lia Savonea — judecător la Secția penală

1. Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii ce formează obiectul Dosarului nr. 1.958/1/2023 este constituit conform dispozițiilor art. 516 alin. (2) din Codul de procedură civilă și ale art. 31 alin. (4) lit. b) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, aprobat prin Hotărârea Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 20/2023 (*Regulamentul*).

2. Ședința este prezidată de doamna judecător Corina-Alina Corbu, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție.

3. Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție este reprezentat de doamna procuror Antonia Eleonora Constantin, procuror-șef al Secției judiciare.

4. La ședința de judecată participă doamna magistrat-asistent Elena Adriana Stamatescu, desemnată în conformitate cu dispozițiile art. 32 din Regulament.

5. Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii a luat în examinare recursul în interesul legii declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

6. Magistratul-asistent referă cu privire la obiectul recursului în interesul legii, precum și cu privire la faptul că la dosar au fost depuse hotărâri definitive contradictorii pronunțate de instanțele judecătorești, raportul întocmit de judecătorii-raportori, precum și un punct de vedere întocmit de un membru al completului.

7. Constatând că nu există chestiuni prealabile, doamna judecător Corina-Alina Corbu, președintele completului de judecată, acordă cuvântul reprezentantului procurorului general asupra recursului în interesul legii.

8. Doamna procuror Antonia Eleonora Constantin, expunând cele trei orientări jurisprudențiale identificate în materia ce face obiectul recursului în interesul legii, arată că procurorul general apreciază ca fiind în litera și spiritul legii acea orientare, majoritară, potrivit căreia dispozițiile art. 2 alin. (1) și art. 4 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005 privind recalcularea pensiilor din sistemul public, provenite din fostul sistem al asigurărilor sociale de stat, aprobată cu completări prin Legea nr. 78/2005, cu modificările și completările ulterioare, coroborate cu dispozițiile art. 2 alin. (1) și (3) din anexa la Hotărârea Guvernului nr. 1.550/2004 privind efectuarea operațiunilor de evaluare în vederea recalculării pensiilor din sistemul public, stabilite în fostul sistem al asigurărilor sociale de stat potrivit legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001, în conformitate cu principiile Legii nr. 19/2000, cu modificările și completările ulterioare, în interpretarea dată prin Decizia nr. 11 din 25 mai 2015, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 522 din

14 iulie 2015, sunt aplicabile și după data de 1 ianuarie 2016 și, *a fortiori*, și după data de 1 octombrie 2018. Solicită admiterea recursului în interesul legii și pronunțarea unei decizii de unificare a practicii, în sensul celor arătate.

9. Constatând că nu există întrebări pentru reprezentantul procurorului general, președintele completului declară dezbaterile închise, iar completul de judecată rămâne în pronunțare asupra recursului în interesul legii.

ÎN ALTA CURTE,

deliberând asupra recursului în interesul legii, constată următoarele:

I. Sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție

10. La data de 20 iulie 2023, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a sesizat Înalta Curte de Casație și Justiție cu soluționarea recursului în interesul legii vizând următoarea problemă de drept: *dispozițiile art. 2 alin. (1) și art. 4 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005 privind recalcularea pensiilor din sistemul public, provenite din fostul sistem al asigurărilor sociale de stat, aprobată cu completări prin Legea nr. 78/2005, cu modificările și completările ulterioare* (Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005), *coroborate cu dispozițiile art. 2 alin. (1) și (3) din Normele metodologice de evaluare a pensiilor din sistemul public, stabilite în fostul sistem al asigurărilor sociale de stat potrivit legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001, în vederea recalculării în conformitate cu principiile Legii nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, cu modificările și completările ulterioare, anexă la Hotărârea Guvernului nr. 1.550/2004 privind efectuarea operațiunilor de evaluare în vederea recalculării pensiilor din sistemul public, stabilite în fostul sistem al asigurărilor sociale de stat potrivit legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001, în conformitate cu principiile Legii nr. 19/2000, cu modificările și completările ulterioare* (anexa la Hotărârea Guvernului nr. 1.550/2004), *în interpretarea dată acestor texte prin Decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii nr. 11 din 25 mai 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 522 din 14 iulie 2015 (Decizia nr. 11 din 25 mai 2015), mai pot fi sau nu aplicate în privința revizuirii drepturilor de pensie cuvenite după data de 1 ianuarie 2016 (când au devenit aplicabile prevederile art. 169¹ din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare — Legea nr. 263/2010)?*

11. Recursul în interesul legii a fost înregistrat la Înalta Curte de Casație și Justiție la aceeași dată, formându-se Dosarul nr. 1.958/1/2023.

II. Obiectul recursului în interesul legii

12. Din cuprinsul recursului în interesul legii declarat, potrivit prevederilor art. 514 din Codul de procedură civilă, de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție rezultă că, în practica instanțelor, problema de drept enunțată a fost soluționată diferit.

13. Situația premisă a litigiilor în care s-a identificat problema de drept este dată de împrejurarea că, după data de 1 ianuarie 2016 (când au devenit aplicabile prevederile art. 169¹ din Legea nr. 263/2010), persoane ale căror drepturi de pensie s-au deschis anterior datei de 1 aprilie 2001 [dată la care au intrat în vigoare prevederile Legii nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, cu modificările și completările ulterioare (Legea nr. 19/2000), și au fost abrogate prevederile Legii nr. 3/1977 privind pensiile de asigurări sociale de stat și asistența socială, cu modificările și completările ulterioare (Legea nr. 3/1977)] și care au lucrat cel puțin 20 de ani în locuri încadrate în grupa I de muncă ori cel puțin 25 de ani în locuri încadrate în grupa a II-a de muncă, invocând prevederile art. 2 alin. (1) și art. 4 alin. (1) din Ordonanța de urgență a

Guvernului nr. 4/2005 și art. 2 alin. (1) și (3) din anexa la Hotărârea Guvernului nr. 1.550/2004, în interpretarea dată acestor dispoziții normative prin Decizia nr. 11 din 25 mai 2015, au solicitat instanțelor de judecată să dispună revizuirea pensiei, prin raportare la un stagiul complet de cotizare redus, corespunzător grupei I de muncă (20 de ani) sau, după caz, grupei a II-a de muncă (25 de ani).

14. Acțiunile pornite de aceste persoane urmăreau revizuirea pensiilor calculate de casele județene de pensii, întrucât, ulterior intrării în vigoare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2005 și Hotărârii Guvernului nr. 1.550/2004 (care prevedeau modalitatea de recalculare a pensiilor stabilite în baza legislației în vigoare anterior datei de 1 aprilie 2001), în procesul de recalculare, care s-a încheiat la data de 1 ianuarie 2006, casele teritoriale de pensii au utilizat, la determinarea punctajului mediu anual necesar calculării cuantumului pensiei, un stagiul complet de cotizare de 30 de ani.

15. În opinia reclamantilor, stagiul complet de cotizare ce trebuia utilizat la calculul punctajului mediu anual era 20 de ani sau, după caz, 25 de ani, în funcție de vechimea în muncă realizată în grupa I de muncă, respectiv în grupa a II-a de muncă, acesta fiind stagiul complet de cotizare indicat în Decizia nr. 11 din 25 mai 2015, în vederea determinării punctajului mediu anual pentru persoanele ale căror drepturi de pensie s-au deschis în perioada 1 iulie 1977—31 martie 2001 și care au lucrat efectiv 20, respectiv 25 de ani în grupele superioare de muncă.

16. Cererile de revizuire a drepturilor de pensie au privit perioade ulterioare datei de 1 ianuarie 2016, respectiv intervalul 2016—2021, interval în care în fondul activ al legislației existau deja prevederile art. 169¹ și 169² din Legea nr. 263/2010.

III. Prevederile legale supuse interpretării Înaltei Curți de Casație și Justiție

Înalta Curte de Casație și Justiție este chemată să interpreteze, în vederea aplicării unitare, următoarele prevederi legale:

17. *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005*

Art. 2. — „(1) Recalcularea prevăzută la art. 1 se efectuează prin determinarea punctajului mediu anual și a cuantumului fiecărei pensii, cu respectarea prevederilor Legii nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, cu modificările și completările ulterioare, precum și a prevederilor prezentei ordonanțe de urgență.”

Art. 4. — „(1) Determinarea punctajului mediu anual și a cuantumului fiecărei pensii se face pe baza datelor, elementelor și informațiilor din documentațiile de pensie aflate în păstrarea caselor teritoriale de pensii, cu respectarea prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 1.550/2004 privind efectuarea operațiunilor de evaluare în vederea recalculării pensiilor din sistemul public, stabilite în fostul sistem al asigurărilor sociale de stat potrivit legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001, în conformitate cu principiile Legii nr. 19/2000.”

18. *Anexa la Hotărârea Guvernului nr. 1.550/2004*

Art. 2. — „(1) Stagiul complet de cotizare utilizat la determinarea punctajului mediu anual reprezintă vechimea integrală în muncă prevăzută de legislația în vigoare la data deschiderii dreptului la pensia de care persoana beneficiază sau care i se cuvine la data începerii operațiunilor de evaluare. (...)”

(3) Pentru persoanele ale căror drepturi de pensie s-au deschis în intervalul 1 iulie 1977—31 martie 2001, stagiul complet de cotizare utilizat la determinarea punctajului mediu anual va fi cel reglementat de Legea nr. 3/1977.”

IV. Examenul practicii judiciare

19. Analizând hotărârile judecătorești pronunțate în materie, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a identificat trei orientări jurisprudențiale.

20. Astfel, într-o primă orientare, instanțele au admis cererile de chemare în judecată și au obligat casele teritoriale de pensii la revizuirea drepturilor de pensie cuvenite reclamanților prin luarea în considerare a unui stagiul complet de cotizare de 20 de ani pentru activitatea desfășurată în grupa I de muncă, respectiv 25 de ani pentru activitatea desfășurată în grupa a II-a de muncă și la plata diferențelor bănești aferente drepturilor de pensie astfel revizuite, cu respectarea termenului general de prescripție prevăzut de art. 107 alin. (2) din Legea nr. 263/2010, calculat de la data introducerii acțiunilor.

21. Aceste instanțe au considerat că dispozițiile art. 2 alin. (1) și art. 4 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005, coroborate cu dispozițiile art. 2 alin. (1) și (3) din anexa la Hotărârea Guvernului nr. 1.550/2004, în interpretarea dată prin Decizia nr. 11 din 25 mai 2015, sunt aplicabile și după data de 1 ianuarie 2016 și, a fortiori, și după data de 1 octombrie 2018.

22. S-a arătat că, în privința reclamanților, acesta este stagiul complet de cotizare corespunzător vechimii în muncă realizate în grupe superioare de muncă, prevăzute de art. 14 din Legea nr. 3/1977, dispozițiile normative interpretate prin Decizia nr. 11 din 25 mai 2015 constituind, în continuare, temei legal pentru revizuirea drepturilor de pensie ale reclamanților și plata diferențelor aferente, inclusiv pentru perioade ulterioare datei de 1 ianuarie 2016.

23. Prin art. 1 alin. (2) și (3), respectiv art. 2 alin. (1) din Legea nr. 3/1977, act normativ în temeiul căruia s-au deschis drepturile de pensie ale reclamanților, au fost instituite două condiții fundamentale de stabilire diferențiată a pensiei: încadrarea în grupele de muncă (I, II sau III) și numărul efectiv de ani lucrați.

24. În funcție de aceste două condiții fundamentale, Legea nr. 3/1977, prin art. 8 alin. (1), a stabilit o regulă generală, aplicabilă persoanelor care au lucrat efectiv numai în grupa a III-a de muncă, în cazul cărora vechimea în muncă integrală, cerută pentru stabilirea pensiei, era de 30 de ani pentru bărbați și 25 de ani pentru femei.

25. Prin excepție de la regula generală, art. 14 alin. (1) din Legea nr. 3/1977 prevedea ipoteza specială a persoanelor care au lucrat în grupa I sau a II-a de muncă, cărora li se cerea, pentru nașterea dreptului la pensie, o vechime integrală de 20 de ani lucrați pentru grupa I sau de 25 de ani pentru grupa a II-a.

26. Având în vedere că, potrivit art. 14 alin. (1) raportat la art. 1 alin. (2) și (3) și art. 2 alin. (1) din Legea nr. 3/1977, pentru stabilirea vechimii în muncă integrale în vederea pensionării trebuie luate în considerare, de la caz la caz, grupa de muncă și numărul de ani efectiv lucrați, rezultă că în ipoteza persoanelor încadrate în grupa I de muncă vechimea integrală în muncă cerută pentru deschiderea drepturilor de pensie era de 20 de ani efectiv lucrați în această grupă, iar pentru persoanele încadrate în grupa a II-a de muncă vechimea integrală cerută era de 25 de ani efectiv lucrați în grupa respectivă, aceasta fiind vechimea efectivă care dădea naștere dreptului la pensie.

27. Aplicarea principiului de drept *tempus regit actum* presupune că dreptul la pensia de asigurări sociale de stat se stabilește față de condițiile prevăzute de actul normativ în vigoare la data deschiderii dreptului la pensie, aspect confirmat de jurisprudența Curții Constituționale, precum și de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.

28. În consecință, ca regulă, condițiile înscrierii la pensie pentru cei al căror drept s-a deschis în intervalul 1 iulie 1977—31 martie 2001 sunt cele prevăzute de legea în vigoare la data pensionării, anume Legea nr. 3/1977, cei pensionați după intrarea în vigoare a Legii nr. 19/2000 dobândind dreptul la pensie în condițiile prevăzute de acest act normativ (situație valabilă pentru intervalul 1 aprilie 2001—31 decembrie 2010),

în timp ce, după intrarea în vigoare a Legii nr. 263/2010 (1 ianuarie 2011), se vor supune condițiilor prevăzute de aceasta.

29. Cu deplina respectare a principiului *tempus regit actum*, în procesul de reformare a sistemului de pensii, declanșat prin adoptarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2005, legiuitorul a prevăzut în mod explicit, în art. 4 alin. (1), că: „Determinarea punctajului mediu anual și a cuantumului fiecărei pensii se face pe baza datelor, elementelor și informațiilor din documentațiile de pensie aflate în păstrarea caselor teritoriale de pensii, cu respectarea prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 1.550/2004 (...).”

30. În consecință, documentația și condițiile legale avute în vedere la data deschiderii dreptului la pensie de legislația anterioară, Legea nr. 3/1977, erau valorificate în mod necesar în procedura de evaluare și recalculare, documentația putând fi completată în condițiile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2005.

31. Pe de altă parte, deși principiul contributivității nu era prevăzut în mod expres în conținutul Legii nr. 3/1977, astfel cum a fost enunțat în art. 2 lit. e) din Legea nr. 19/2000 sau în art. 2 lit. c) din Legea nr. 263/2010, acesta avea o consacrare în conținutul legii, sub forma obligației imperative de a se achita contribuția la fondul asigurărilor sociale de stat [art. 3 alin. (1) din Legea nr. 3/1977].

32. În aceste condiții apare deplin justificată dispoziția din art. 2 alin. (1) din anexa la Hotărârea Guvernului nr. 1.550/2004, de a se considera că „stagiul complet de cotizare utilizat la determinarea punctajului mediu anual reprezintă vechimea integrală în muncă prevăzută de legislația în vigoare la data deschiderii dreptului la pensia de care persoana beneficiază sau care i se cuvine la data începerii operațiunilor de evaluare”, întrucât în toată perioada în care un angajat a desfășurat o activitate permanentă în baza unui contract de muncă a fost achitată contribuția la fondul asigurărilor sociale de stat.

33. De altfel, această interpretare corespunde și definiției legale a stagiului de cotizare din art. 8 alin. (1) din Legea nr. 19/2000: „Constituie stagiul de cotizare perioadele în care persoanele au plătit contribuții de asigurări sociale în sistemul public din România, precum și din alte țări, în condițiile stabilite prin acordurile sau convențiile internaționale la care România este parte”, iar Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005, precedată de Hotărârea Guvernului nr. 1.550/2004, a fost adoptată tocmai pentru a se asigura adecvarea dispozițiilor legislației anterioare la prevederile Legii nr. 19/2000.

34. Dispozițiile art. 14 din Legea nr. 3/1977 au fost considerate dispoziții de excepție de la regulă, așadar, aplicabile în mod prioritar în interpretarea coroborată a art. 2 alin. (1) și (3) din anexa la Hotărârea Guvernului nr. 1.550/2004, fiind menite a asigura, în mod obiectiv și rezonabil, un regim juridic mai favorabil celor care, în sistemul Legii nr. 3/1977, au lucrat în grupele superioare de muncă.

35. Pensiile lunare litigioase actuale, provenite din stabilirea efectuată sub imperiul Legii nr. 3/1977 și recalculat în baza Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2005 și Hotărârii Guvernului nr. 1.550/2004, au ca element de stabilire „stagiul complet de cotizare”, a cărui durată a fost expres și limitativ stabilită prin Decizia nr. 11 din 25 mai 2015, iar acest element de calcul a rămas nemodificat de Legea nr. 263/2010, care nu a mai prevăzut recalcularea categoriilor de pensii ce fac obiectul ipotezei prezentei sesizări.

36. Instituția revizuirii drepturilor de pensie a fost prevăzută de legiuitor pentru a modifica drepturile de pensie stabilite prin decizii definitive și constituie un mijloc prin care se împiedică perpetuarea unei erori de stabilire a pensiei, inclusiv a erorilor care au ca obiect aplicarea greșită a legii în ceea ce privește stagiul complet de cotizare utilizat de casele teritoriale de pensii la recalcularea drepturilor de pensie ale reclamanților.

37. Astfel, chiar dacă procedura de recalculare a drepturilor de pensie stabilite potrivit legislației anterioare, procedură derulată în temeiul Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2005 și Hotărârii Guvernului nr. 1.550/2004, a fost încheiată în anul 2006, revizuirea în sine, privită ca procedeu tehnic de modificare a drepturilor de pensie, nu ca un drept de sine stătător, a fost păstrată și în actuala reglementare.

38. Erorile comise de casele de pensii la recalcularea drepturilor de pensie ale reclamanților prin aplicarea unui stagiului de cotizare diferit față de cel prevăzut de lege se plasează în timp într-o perioadă în care actele normative de recalculare erau în vigoare, iar efectele revizuirii acoperă întreaga perioadă cuprinsă între data stabilirii inițiale a drepturilor de pensie recalculate și data efectuării revizuirii.

39. De altfel, prevederile referitoare la stagiul complet de cotizare conform art. 14 din Legea nr. 3/1977 și Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005 guvernează pensiile reclamanților pensionari și în prezent, întrucât stagiul complet de cotizare convenit la data recalculării, potrivit ordonanței de urgență menționate, ținând cont de vechimea necesară deschiderii drepturilor la pensie potrivit Legii nr. 3/1977, sub imperiul căreia reclamanții s-au pensionat, continuă să se ia în calcul la stabilirea pensiei acestora și sub imperiul legislației actuale, care nu se aplică retroactiv.

40. Nici faptul că în cuprinsul Legii nr. 263/2010 a fost introdus art. 169¹, prin Legea nr. 192/2015 pentru completarea Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice (*Legea nr. 192/2015*), și nici introducerea art. 169², prin Legea nr. 221/2018 pentru modificarea și completarea Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice (*Legea nr. 221/2018*), nu prezintă importanță în judecarea cauzelor, fiind în fapt recalculări ce trebuie efectuate din oficiu de casele teritoriale de pensii, însă după revizuirea drepturilor de pensie ale reclamanților în raport cu un stagiul de cotizare de 20 de ani sau, după caz, 25 de ani.

41. În ilustrarea acestei orientări jurisprudențiale majoritare, procurorul general a depus un număr de 54 de hotărâri judecătorești definitive (anexa nr. I la memoriul de recurs în interesul legii).

42. În cea de-a doua opinie, instanțele au respins cererile de chemare în judecată, arătând că la data la care reclamanții au solicitat revizuirea drepturilor de pensie erau aplicabile dispozițiile art. 169¹ din Legea nr. 263/2010 (1 ianuarie 2016), iar dispozițiile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2005 și ale Hotărârii Guvernului nr. 1.550/2004 erau abrogate expres prin art. 196 lit. n) și p) din Legea nr. 263/2010, astfel încât, implicit, și-a încetat aplicabilitatea și Decizia nr. 11 din 25 mai 2015.

43. Instanțele au arătat că, în raport cu situația reclamanților, persoane ale căror drepturi s-au deschis în intervalul 1 iulie 1977—31 martie 2001 și care au lucrat cel puțin 20 de ani în grupa I de muncă, respectiv cel puțin 25 de ani în grupa a II-a de muncă, având în vedere cele stabilite prin Decizia nr. 11 din 25 mai 2015, stagiul complet de cotizare, ce trebuia avut în vedere cu ocazia recalculării pensiei în baza Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2005, era de 20, respectiv 25 de ani, și nu de 30 de ani.

44. Cu toate acestea, ulterior datei de 1 ianuarie 2016, au devenit incidente alte dispoziții legale privind recalcularea pensiei. Astfel, în anul 2015 a fost adoptată Legea nr. 192/2015, cu efecte asupra stagiului complet de cotizare.

45. Art. 169¹ din Legea nr. 263/2010, introdus prin Legea nr. 192/2015, prevede recalcularea pensiei utilizând stagiul complet de cotizare prevăzut de legea în vigoare la data recalculării, respectiv Legea nr. 263/2010, și cu acordarea unor majorări de punctaj persoanelor care au avut anterior un stagiul complet redus de cotizare.

46. Această interpretare, în sensul utilizării stagiului complet de cotizare prevăzut de legea în vigoare la data recalculării, a fost stabilită prin Decizia nr. 69 din 15 octombrie 2018, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1037 din 6 decembrie 2018 (*Decizia nr. 69 din 15 octombrie 2018*).

47. Prin urmare, începând cu data de 1 ianuarie 2016, pensionarii se regăsesc în situația de recalculare reglementată de art. 169¹ din Legea nr. 263/2010 și nu mai există temei pentru utilizarea unui stagiul complet de cotizare redus.

48. S-a mai arătat că, întrucât nu se judecă o cerere formulată în timpul în care Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005 era în vigoare și nici nu se judecă o contestație împotriva unei decizii emise de casa teritorială de pensii în aplicarea acestei legi, rezultă că sunt aplicabile numai prevederile Legii nr. 263/2010, pe de o parte, iar, pe de altă parte, că în ultimii 3 ani anteriori cererii întemeiate pe art. 107 din Legea nr. 263/2010 a fost în vigoare tot această lege, astfel că se putea cere numai aplicarea beneficiului legal actual, acela de acordare a punctajului prevăzut de art. 169, 169¹ sau 169² din Legea nr. 263/2010, reclamanții neputând solicita aplicarea unui act normativ care nu mai este în vigoare, dacă nu atacă în justiție o decizie emisă pentru punerea în aplicare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2005, pe timpul cât aceasta a fost în vigoare.

49. În sensul acestei opinii, procurorul general a depus un număr de 15 hotărâri judecătorești definitive (anexa nr. II la memoriul de recurs în interesul legii).

50. În a treia orientare jurisprudențială s-a considerat că stagiul complet de cotizare de 20 de ani, respectiv de 25 de ani, prevăzut de art. 14 din Legea nr. 3/1977 (în vigoare la data deschiderii drepturilor de pensie ale reclamanților) poate fi utilizat la revizuirea drepturilor de pensie doar până la data de 31 decembrie 2015 și, ulterior, începând cu data de 1 octombrie 2018. Pentru perioada 1 ianuarie 2016—30 septembrie 2018, acest stagiul de cotizare nu poate fi utilizat, întrucât se opun dispozițiile art. 169¹ din Legea nr. 263/2010, astfel cum au fost interpretate prin Decizia nr. 69 din 15 octombrie 2018. Aceste instanțe au dispus plata drepturilor aferente pensiei revizuite, fie începând cu data de 1 octombrie 2018, fie cu 3 ani anterior introducerii acțiunii.

51. Soluția s-a întemeiat pe dispozițiile art. 169² din Legea nr. 263/2010, instanțele reținând că recalcularea pensiei potrivit acestor dispoziții legale impune reținerea stagiilor complete de cotizare avute în vedere, potrivit legii sau unor hotărâri judecătorești, la stabilirea/recalcularea pensiei aflate în plată sau, după caz, convenite la data de 31 decembrie 2015.

52. Or, reclamanții, deși nu li s-a stabilit sau recalculat pensia cu reținerea stagiului redus de 20/25 de ani și nici nu au obținut o hotărâre judecătorească în acest sens, sunt îndrituiți a beneficia la data de 31 decembrie 2015 de un astfel de stagiul redus.

53. Este adevărat că, potrivit art. 169² din Legea nr. 263/2010, beneficiază de recalculare pensionarii sistemului public de pensii cărora li s-au aplicat prevederile art. 169¹, iar reclamanții pensionari în cauză nu au beneficiat de aceste prevederi. Însă motivul pentru care au fost excluși de la recalculare rezultă din art. 169¹ alin. (2) din Legea nr. 263/2010, recalcularea prevăzută de acest text fiind destinată doar pensionarilor care nu au beneficiat de majorarea punctajelor anuale potrivit Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 100/2008 pentru completarea Legii nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, cu modificările ulterioare (*Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 100/2008*),

Legii nr. 218/2008 pentru modificarea și completarea Legii nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, cu modificările ulterioare (*Legea nr. 218/2008*), sau art. 169 din *Legea nr. 263/2010*.

54. Faptul că reclamantii au beneficiat de dispozițiile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 100/2008 și ale art. 169 din *Legea nr. 263/2010* nu condiționează în niciun fel stagiul de cotizare aplicabil acestora la recalcularea drepturilor de pensie în conformitate cu dispozițiile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2005 și Hotărârii Guvernului nr. 1.550/2004.

55. Dimpotrivă, acordarea majorărilor conform Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 100/2008 și art. 169 din *Legea nr. 263/2010* a fost condiționată de stagiul complet de cotizare avut în vedere la recalcularea drepturilor de pensie conform Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2005 și Hotărârii Guvernului nr. 1.550/2004.

56. După schimbarea concepției legiuitorului privind posibilitatea acordării cumulate a majorării de punctaj și a stagiului de cotizare redus pentru persoanele pensionate în sistemul reglementărilor anterioare, care au desfășurat activitate încadrată în grupe superioare de muncă, intră în domeniul de aplicare a dispozițiilor art. 169² din *Legea nr. 263/2010* și persoanele avute în vedere prin Decizia nr. 11 din 25 mai 2015, care au avut vechime în muncă de 20 de ani în grupa I sau 25 de ani în grupa a II-a, potrivit art. 14 din *Legea nr. 3/1977*.

57. Astfel, admitând cererile de chemare în judecată și dispunând revizuirea drepturilor de pensie ale reclamantilor, pentru intervale anterioare datei de 31 decembrie 2015 și, respectiv, ulterioare datei de 1 octombrie 2018, aceste instanțe au arătat că, în intervalul 1 ianuarie 2016—30 septembrie 2018, în cazul reclamantilor, stagiul complet de cotizare nu mai este cel rezultat în urma recalculării conform Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2005 și Hotărârii Guvernului nr. 1.550/2004, ci cel prevăzut de legea în vigoare la data recalculării, conform art. 169¹ din *Legea nr. 263/2010*.

58. Chiar rămânând numai la nivel scriptic, din punct de vedere legal, pentru acest interval temporal casele teritoriale de pensii nu pot fi obligate să utilizeze, la revizuirea drepturilor de pensie ale reclamantilor, stagiile complete de cotizare de 20 sau 25 de ani, întrucât se opun prevederile art. 169¹ din *Legea nr. 263/2010*, așa cum au fost interpretate cu putere obligatorie de Înalta Curte de Casație și Justiție prin Decizia nr. 69 din 15 octombrie 2018.

59. În ilustrarea celei de-a treia opinii jurisprudențiale, procurorul general a depus 6 hotărâri judecătorești definitive (anexa nr. III la memoriul de recurs în interesul legii).

V. Opinia procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție

60. Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a apreciat că prima orientare jurisprudențială este în litera și spiritul legii.

61. Făcând istoricul evoluției legislative în domeniul pensiilor până la data de 31 decembrie 2015, cu relevanță în problema de drept pendinte, și evidențiind jurisprudența Curții Constituționale, precum și jurisprudența de unificare a Înaltei Curți de Casație și Justiție, procurorul general a analizat aplicarea în timp a dispozițiilor art. 2 alin. (1) și art. 4 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005 și ale art. 2 alin. (1) din anexa la Hotărârea Guvernului nr. 1.550/2004, din perspectiva principiului *tempus regit actum* și a naturii dreptului la pensie.

62. O primă concluzie rezultată a fost aceea că stagiul complet de cotizare, ca parametru utilizat la stabilirea punctajului mediu anual, în procedura de recalculare a pensiilor stabilite în baza legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001, influențează cuantumul pensiei recalculate și se reflectă în drepturile de pensie încasate lunar de fiecare pensionar.

63. Ca atare, aplicarea greșită a legii la momentul recalculării se repercutează dincolo de acest moment, în cuantumul lunar al pensiei, iar procedura de revizuire a drepturilor de pensie, prevăzută de art. 107 alin. (1) și (2) din *Legea nr. 263/2010*, constituie un remediu efectiv pentru corectarea aplicării greșite a legii de către casele teritoriale de pensii, în procedura de recalculare a pensiilor ce s-a derulat în temeiul Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2005 și al Hotărârii Guvernului nr. 1.550/2004.

64. De asemenea, a constatat că, în interpretarea dată dispozițiilor art. 2 alin. (1) și art. 4 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005 și art. 2 alin. (1) și (3) din anexa la Hotărârea Guvernului nr. 1.550/2004, prin Decizia nr. 11 din 25 mai 2015, stagiul complet de cotizare ce trebuia aplicat la recalcularea drepturilor de pensie stabilite în perioada 1 iulie 1977—31 martie 2001 pentru persoanele care au lucrat efectiv 20 de ani în grupa I de muncă ori 25 de ani în grupa a II-a de muncă era de 20 de ani, respectiv 25 de ani, aceasta fiind vechimea integrală în muncă prevăzută de legislația în vigoare la data deschiderii dreptului la pensie pentru persoanele care au lucrat în grupe superioare de muncă.

65. Așadar, în lumina acestei decizii, obligatorie pentru instanțe de la data publicării sale în Monitorul Oficial al României, Partea I, stagiul complet de cotizare utilizat la recalcularea drepturilor de pensie ale persoanelor care au lucrat efectiv 20/25 de ani în grupa I/a II-a de muncă nu era cel utilizat de casele teritoriale de pensii, de 30 de ani, ci acela indicat și în dispozitivul și în considerentele Deciziei nr. 11 din 25 mai 2015.

66. În continuarea raționamentului expus, a concluzionat și că abrogarea expresă a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2005 și a Hotărârii Guvernului nr. 1.550/2004 nu împiedică aplicarea lor în continuare și după acest eveniment legislativ, în procedurile de revizuire a drepturilor de pensie recalculate în perioada în care acestea au fost în vigoare, întrucât recalcularea acestor drepturi prin reținerea greșită a unui anumit stagiul complet de cotizare se reflectă în cuantumul drepturilor de pensie încasate și după acest moment.

67. De asemenea, a apreciat că dispozițiile art. 169¹ din *Legea nr. 263/2010*, în interpretarea dată prin Decizia nr. 69 din 15 octombrie 2018, nu constituie un impediment la revizuirea drepturilor de pensie stabilite în temeiul Legii nr. 3/1977, în ipoteza persoanelor care au lucrat efectiv 20 de ani în grupa I de muncă sau 25 de ani în grupa a II-a de muncă, prin luarea în considerare a unui stagiul complet de cotizare de 20 sau 25 de ani, conform Deciziei nr. 11 din 25 mai 2015, întrucât aceasta din urmă este pensia convenită care, în aplicarea dispozițiilor art. 169¹ alin. (4) din *Legea nr. 263/2010*, se compară cu pensia ce ar putea rezulta din aplicarea majorărilor punctajelor anuale realizate în perioadele în care asigurații au desfășurat activități în grupe superioare de muncă, prevăzute de art. 169¹ alin. (1) din *Legea nr. 263/2010*, și a stagiului complet de cotizare de 30 de ani, indicat în Decizia nr. 69 din 15 octombrie 2018.

68. Intervenția legislativă din art. 169² din *Legea nr. 263/2010* nu a reintrodus cu titlu general un anumit stagiul complet de cotizare, ci a reglementat utilizarea unui stagiul complet de cotizare prin referire strict la ipoteza persoanelor cărora li s-au aplicat anterior dispozițiile art. 169¹ din aceeași lege, care, la alineatul (3) a prevăzut, pentru ipoteza recalculărilor efectuate în temeiul acestui din urmă articol, utilizarea stagiilor complete de cotizare prevăzute de lege, corespunzătoare fiecărei situații, în această situație stagiile complete de cotizare fiind, așa cum s-a decis prin Decizia nr. 69 din 15 octombrie 2018, cele prevăzute de legea în vigoare la data recalculării pensiei prin acordarea majorării de punctaj, respectiv *Legea nr. 263/2010*.

69. Utilizarea unui stagiu complet de cotizare prin aplicarea dispozițiilor art. 2 alin. (1) și art. 4 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005 și art. 2 alin. (1) și (3) din anexa la Hotărârea Guvernului nr. 1.550/2004 și utilizarea unui stagiu complet de cotizare prin aplicarea dispozițiilor art. 169² din Legea nr. 263/2010 reprezintă operațiuni distincte, care se supun unor condiții diferite.

70. În consecință, procurorul general a apreciat că, începând cu data de 1 ianuarie 2016 (când au intrat în vigoare prevederile art. 169¹ din Legea nr. 263/2010), sunt în continuare aplicabile dispozițiile art. 2 alin. (1) și art. 4 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005, coroborate cu dispozițiile art. 2 alin. (1) și (3) din anexa la Hotărârea Guvernului nr. 1.550/2004, în interpretarea dată acestor texte prin Decizia nr. 11 din 25 mai 2015.

VI. Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție în mecanismele de unificare a practicii

71. Prin Decizia nr. 11 din 25 mai 2015, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii a statuat că: „în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 2 alin. (1), art. 4 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005 (...), coroborate cu prevederile art. 2 alin. (1) și (3) din anexa la Hotărârea Guvernului nr. 1.550/2004 (...), stagiul complet de cotizare utilizat la determinarea punctajului mediu anual pentru persoanele ale căror drepturi de pensie s-au deschis în intervalul 1 iulie 1977—31 martie 2015 este:

— 20 de ani în cazul celor care au lucrat efectiv în grupa I de muncă; și

— 25 de ani în cazul celor care au lucrat efectiv în grupa a II-a de muncă, conform art. 14 din Legea nr. 3/1977, cu modificările și completările ulterioare;

— 30 de ani (în cazul bărbaților) și 25 de ani (în cazul femeilor), pentru cei care au lucrat efectiv în grupa a III-a de muncă, potrivit art. 8 alin. (1) din Legea nr. 3/1977, cu modificările și completările ulterioare.”

72. Prin Decizia nr. 69 din 15 octombrie 2018, Înalta Curte de Casație — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a statuat că: „În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 169¹ alin. (3) din Legea nr. 263/2010 (...), introdus prin Legea nr. 192/2015 (...), sintagma «stagiile complete de cotizare prevăzute de lege, corespunzătoare fiecărei situații» se referă la legea în vigoare la data recalculării pensiei prin acordarea majorării de punctaj, respectiv la Legea nr. 263/2010.”

VII. Jurisprudența Curții Constituționale

73. Prin Decizia nr. 1.300 din 14 octombrie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 65 din 26 ianuarie 2011, s-a dispus respingerea, ca neîntemeiată, a excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2005, ale Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 100/2008, ale Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 209/2008 pentru modificarea Legii nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, aprobată prin Legea nr. 155/2009, cu modificările ulterioare (Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 209/2008), ale art. V din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 114/2009 privind unele măsuri financiar-bugetare, aprobată prin Legea nr. 240/2011, cu modificările ulterioare, și ale Legii nr. 19/2000.

74. Prin Decizia nr. 119 din 16 februarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 297 din 5 mai 2012, s-a dispus respingerea, ca neîntemeiată, a dispozițiilor art. II din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 100/2008 și ale art. I pct. 3 și art. III din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 209/2008.

75. În considerentele acestor decizii, Curtea Constituțională a reținut că textele de lege criticate nu creează discriminări între

persoanele aflate în aceeași situație, că ipotezele diferite vizează persoane aflate în situații diferite, fapt ce nu contravine principiului egalității în fața legii, care nu are semnificația uniformității, astfel că situațiile juridice diferite justifică și chiar impun un tratament juridic diferit. Aceste texte au urmărit chiar îndepărtarea unor inechități ce rezultau din reglementările anterioare, care nu țineau cont de anumite bonusuri ce fuseseră acordate la stagiul de cotizare și care, potrivit legislației în vigoare, nu reprezentau perioade contributive, astfel că s-a reglementat acordarea unor sporuri care să compenseze aceste inechități.

76. Și dispozițiile art. 169² din Legea nr. 263/2010, precum și cele ale art. 169¹ din aceeași lege, ultimele în interpretarea dată prin Decizia nr. 69 din 15 octombrie 2018, au format obiect al unui amplu control de constituționalitate.

77. Astfel, prin Decizia nr. 463 din 11 iulie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 911 din 12 noiembrie 2019, respingând excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 169¹ alin. (3) din Legea nr. 263/2010 în interpretarea dată prin Decizia nr. 69 din 15 octombrie 2018, Curtea Constituțională a reținut că:

„50. (...) pentru a beneficia de creșterea punctajelor anuale prevăzută de dispozițiile art. 169¹ din Legea nr. 263/2010, pensionarii vizați de acestea trebuie să îndeplinească, în mod cumulativ, următoarele condiții: (1) drepturile de pensie au fost stabilite potrivit legislației anterioare datei de 1 ianuarie 2011; (2) au desfășurat activități în locuri de muncă încadrate în grupa I și/sau grupa a II-a de muncă potrivit legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001, respectiv activități în locuri de muncă încadrate în condiții deosebite și/sau condiții speciale, potrivit legii și (3) nu au beneficiat, anterior adoptării art. 169¹ din Legea nr. 263/2010, de majorarea punctajelor anuale conform actelor normative enumerate în art. 169¹ alin. (2) din Legea nr. 263/2010, precum și de majorarea punctajului pentru perioadele realizate în condiții speciale după data de 1 aprilie 2001. (...)

52. Dacă art. 169¹ alin. (1) din Legea nr. 263/2010 instituie dreptul la creșterea punctajelor anuale pentru pensionarii care îndeplinesc cele 3 condiții anterior enumerate, dispozițiile art. 169¹ alin. (3)—(6) din Legea nr. 263/2010 reglementează modalitatea concretă prin care este valorificată creșterea punctajelor anuale. În Decizia nr. 69 din 15 octombrie 2018, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a stabilit că legea care va «governa» stagiile complete de cotizare este legea în vigoare la data recalculării pensiilor, adică Legea nr. 263/2010. Această interpretare dată de Înalta Curte de Casație și Justiție exclude deci posibilitatea ca legea aplicabilă stagiului complet de cotizare să fie cea în vigoare la data stabilirii dreptului de pensie. (...)

55. Curtea reține că, pe de o parte, este adevărat că stagiul complet de cotizare luat în considerare la determinarea punctajului mediu anual al celor pensionați anterior datei de 1 ianuarie 2011 este «governat» de legea în vigoare la data recalculării pensiilor acestora, în vreme ce stagiul complet de cotizare luat în considerare la determinarea punctajului mediu anual al celor pensionați în temeiul Legii nr. 263/2010 este «governat» de legea în vigoare la data calculării pensiilor acestora. Cu alte cuvinte, același obiect, adică stagiul complet de cotizare luat în considerare la determinarea punctajului mediu anual, este reglementat în mod diferit. Prima facie, deci, s-ar putea spune că legiuitorul îi tratează diferențiat pe pensionarii și asigurații. Pe de altă parte însă, Curtea reține că legea în vigoare la data recalculării pensiilor celor pensionați anterior datei de 1 ianuarie 2011 și legea în vigoare la data calculului pensiilor celor pensionați în temeiul Legii nr. 263/2010

reprezintă una și aceeași lege, adică Legea nr. 263/2010, respectiv anexa nr. 5 și art. 56—59. Rezultă că persoanele pensionate înainte de 1 ianuarie 2011 nu sunt discriminate față de cele pensionate ulterior acestei date, din punctul de vedere al legii aplicabile stagiului complet de cotizare care va fi luat în considerare la recalcularea, respectiv la stabilirea pensiilor.”

78. Curtea Constituțională s-a pronunțat și asupra constituționalității dispozițiilor art. 169² din Legea nr. 263/2010, prin *Decizia nr. 169 din 9 martie 2021*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 594 din 14 iunie 2021 (*Decizia nr. 169 din 9 martie 2021*). Examinând critica potrivit căreia aceste dispoziții legale nu reglementează situația persoanelor care se încadrează în ipoteza art. 169¹ din aceeași lege, respectiv sunt pensionarii sistemului public de pensii ale căror drepturi de pensie au fost stabilite potrivit legislației anterioare datei de 1 ianuarie 2011, care au desfășurat activități în locuri de muncă încadrate în grupa I și/sau a II-a de muncă, potrivit legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001, respectiv activități încadrate în condiții deosebite și/sau condiții speciale, potrivit legii, dar ale căror pensii nu au fost recalculate în termenele prevăzute de lege, Curtea Constituțională a reținut că: „41. (...) recalcularea pensiei în temeiul art. 169¹ din Legea nr. 263/2010 a reprezentat o procedură aplicabilă, din oficiu, tuturor persoanelor aflate în ipoteza normei. Deși textul de lege nu se referă în mod expres la aplicabilitatea din oficiu a procedurii de recalculare, dispozițiile art. 134 alin. (14) din Normele de aplicare a prevederilor Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 257/2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 214 din 28 martie 2011, așa cum au fost completate prin articolul unic din Hotărârea Guvernului nr. 291/2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 334 din 8 mai 2017, precizează că «recalcularea drepturilor de pensie conform art. 169¹ din lege se efectuează din oficiu».

42. Justificarea faptului că dispozițiile art. 169² din Legea nr. 263/2010 nu se referă la ipoteza în care recalcularea pensiilor în temeiul art. 169¹ din aceeași lege nu a avut loc se găsește în aceea că, potrivit dispozițiilor acestui din urmă text de lege, la data de 1 octombrie 2018, procesul obligatoriu de recalculare a pensiilor în temeiul art. 169¹ se putea considera ca fiind finalizat. Împrejurarea că, din motive obiective, casele de pensii nu și-au îndeplinit în unele cazuri obligația de a recalcula pensiile în termenele prevăzute de lege, potrivit art. 169¹ din Legea nr. 263/2010, nu poate fi interpretată ca reprezentând un impediment în aplicarea ulterioară a dispozițiilor art. 169² din aceeași lege, de vreme ce procesul de recalculare este obligatoriu, nerealizarea sa neputând fi imputată titularilor dreptului la pensie. Acest aspect de fapt nu este de natură să conducă la neconstituționalitatea dispozițiilor art. 169² alin. (1) din Legea nr. 263/2010, care trebuie interpretat în continuare ca aplicându-se tuturor persoanelor ale căror pensii trebuiau să fie recalculate, în mod obligatoriu, potrivit art. 169¹ din aceeași lege.”

VIII. Opinia judecătorilor-raportori

79. Judecătorii-raportori, constatând că sunt îndeplinite condițiile regularității investirii, prin prisma dispozițiilor art. 514 și 515 din Codul de procedură civilă, au apreciat că prevederile art. 169¹ din Legea nr. 263/2010 nu înlătură și nu împiedică revizuirea drepturilor de pensie cu aplicarea dispozițiilor art. 2 alin. (1) și art. 4 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005, coroborate cu dispozițiile art. 2 alin. (1) și (3) din anexa la Hotărârea Guvernului nr. 1.550/2004, în interpretarea dată acestor texte prin Decizia nr. 11 din 25 mai 2015.

IX. Înalta Curte de Casație și Justiție

Examinând sesizarea cu recurs în interesul legii, raportul întocmit de judecătorii-raportori, precum și dispozițiile legale ce se solicită a fi interpretate în mod unitar, reține următoarele:

IX.1. Asupra admisibilității recursului în interesul legii

80. Verificarea regularității investirii Înaltei Curți de Casație și Justiție impune analizarea condițiilor de admisibilitate a recursului în interesul legii, în conformitate cu dispozițiile art. 515 din Codul de procedură civilă, potrivit cărora: „recursul în interesul legii este admisibil numai dacă se face dovada că problemele de drept care formează obiectul judecății au fost soluționate în mod diferit prin hotărâri judecătorești definitive, care se anexează cererii”, precum și cu cele ale art. 514 din același cod, referitoare la obiectul recursului în interesul legii și la titularul dreptului de sesizare.

81. Din conținutul normelor procedurale menționate reiese că trebuie îndeplinite următoarele condiții pentru ca recursul în interesul legii să fie admisibil:

- sesizarea să provină de la titularii expres menționați de legiuitor;
- sesizarea să aibă ca obiect o problemă de drept;
- problema de drept să fi fost dezlegată diferit de instanțele judecătorești, prin hotărâri definitive, care să fie anexate sesizării.

82. Din analiza memoriului de recurs în interesul legii, precum și a documentelor anexate, rezultă îndeplinirea cerințelor formale de admisibilitate anterior enumerate.

83. Astfel, sesizarea este formulată de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție prin procurorul general, având anexate hotărâri judecătorești definitive prin care a fost tranșată diferit problema posibilității aplicării, în privința revizuirii drepturilor de pensie convenite, după data de 1 ianuarie 2016 — când au devenit aplicabile prevederile art. 169¹ din Legea nr. 263/2010 — a dispozițiilor art. 2 alin. (1) și art. 4 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005, coroborate cu dispozițiile art. 2 alin. (1) și (3) din anexa la Hotărârea Guvernului nr. 1.550/2004, în interpretarea dată acestor acte normative prin Decizia nr. 11 din 25 mai 2015.

84. Este vorba, în mod evident, de o problemă de drept, în sensul art. 515 din Codul de procedură civilă, care a suscitat soluții diferite în jurisprudența română, iar dovada unor astfel de dezlegări divergente ale problemei de drept menționate, prin hotărâri definitive, s-a făcut potrivit materialului anexat sesizării cu recurs în interesul legii.

85. Prin urmare, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că recursul în interesul legii este admisibil.

IX.2. Asupra fondului recursului în interesul legii

86. Problema de drept care a primit o dezlegare diferită din partea instanțelor naționale derivă din modul de aplicare a actelor normative care, în succesiunea lor în timp, au reglementat recalcularea pensiilor din sistemul public, stabilite în fostul sistem al asigurărilor sociale de stat potrivit legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001.

87. Orientările jurisprudențiale divergente s-au materializat în litigii în care, ulterior datei de 1 ianuarie 2016, prin intermediul unor acțiuni în executarea unor obligații de a face sau al unor contestații împotriva deciziilor de revizuire a cuantumului pensiei, se solicită de către reclamânți — persoane ale căror drepturi de pensie s-au deschis în intervalul 1 iulie 1977—31 martie 2001 și care au lucrat efectiv în grupa I sau a II-a de muncă, astfel cum acestea erau reglementate în art. 8 alin. (1) din Legea nr. 3/1977 —, obligarea caselor teritoriale de pensii la revizuirea punctajului mediu anual, prin raportare la stagiul complet de cotizare redus, stabilit prin raportare la art. 2 alin. (1) și art. 4 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului

nr. 4/2005, coroborate cu dispozițiile art. 2 alin. (1) și (3) din anexa la Hotărârea Guvernului nr. 1.550/2004, în interpretarea dată textelor prin Decizia nr. 11 din 25 mai 2015.

88. Așadar, instanța supremă este sesizată să se pronunțe, în cadrul procedurii de unificare a jurisprudenței prin recurs în interesul legii, dacă, ulterior datei de 1 ianuarie 2016, când a devenit aplicabil art. 169¹ din Legea nr. 263/2010, reclamanții din litigiile incluse în perimetrul definit anterior mai pot solicita ca recalcularea drepturilor lor de pensie să fie realizată în conformitate cu art. 2 alin. (1) și art. 4 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005, coroborate cu dispozițiile art. 2 alin. (1) și (3) din anexa la Hotărârea Guvernului nr. 1.550/2004, în interpretarea dată acestor texte prin Decizia nr. 11 din 25 mai 2015.

89. Litigiile rezolvate diferit prin hotărârile judecătorești definitive relevă o primă opțiune a instanțelor naționale de a accepta că art. 2 alin. (1) și art. 4 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005, coroborate cu art. 2 alin. (1) și (3) din anexa la Hotărârea Guvernului nr. 1.550/2004, în interpretarea dată acestor texte prin Decizia nr. 11 din 25 mai 2015, continuă să își producă efectele în cauzele care privesc drepturi de pensie stabilite în perioada 1 iulie 1977—31 martie 2001. Și cea de-a treia orientare validează aplicarea deciziei în interesul legii, însă numai până la 31 decembrie 2015 — refuzând-o pentru intervalul cuprins între 1 ianuarie 2016 și 30 septembrie 2018, prin invocarea art. 169¹ introdus în Legea nr. 263/2010 prin art. I pct. 3 din Legea nr. 192/2015 și interpretat prin Decizia nr. 69 din 15 octombrie 2018; această orientare relevă însă că, începând cu 1 octombrie 2018, stagiul complet de cotizare redus redevine aplicabil, dar în temeiul art. 169² din Legea nr. 263/2010. Diametral opus, în cea de-a doua orientare de jurisprudență, se consideră că abrogarea prevederilor analizate lipsește de temei utilizarea unui stagiul de cotizare redus, devenind aplicabilă recalcularea prevăzută de art. 169¹ din Legea nr. 263/2010.

90. Pentru argumentele care succedă, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii constată că prima orientare jurisprudențială corespunde aplicării corecte a legii.

91. O scurtă trecere în revistă a cadrului normativ incident în chestiunea examinată prezintă utilitate pentru o viziune de ansamblu asupra normelor legale cu care instanțele judecătorești au operat în hotărârile judecătorești relevante, anexate sesizării cu prezentul recurs în interesul legii.

92. Astfel, potrivit Legii nr. 3/1977, act normativ sub imperiul căruia s-au deschis drepturile la pensie ale reclamanților, calificarea acestora pentru deschiderea dreptului la plată pentru munca depusă și limită de vârstă a presupus îndeplinirea cumulativă a condițiilor prevăzute de lege referitoare la vechimea în muncă, grupa de muncă și vârsta legală pentru pensionare.

93. Acestei legi i-a succedat Legea nr. 19/2000, care a introdus concepte juridice noi care nu aveau corespondent în vechea lege privind pensiile de asigurări sociale de stat: stagiul complet de cotizare, punctaj lunar, punctaj anual, punctaj mediu anual, punct de pensie etc., dar care aveau să fie aplicate ca modalitate de calcul tuturor pensiilor, indiferent de data deschiderii acestui drept.

94. În acest scop, tranzitoriu, a fost adoptată Hotărârea Guvernului nr. 1.550/2004, care a stabilit metodologia de efectuare a evaluării, în vederea recalculării pensiilor sociale de stat stabilite anterior datei de 1 aprilie 2001, în conformitate cu principiile Legii nr. 19/2000.

95. Tot în acest context a fost necesară completarea cadrului normativ, fiind adoptată Ordonanța de urgență a Guvernului

nr. 4/2005; scopul acesteia a fost de a recalcula pensiile stabilite în temeiul Legii nr. 3/1977 în acord cu prevederile Legii nr. 19/2000, prin determinarea punctajului mediu anual și a cuantumului fiecărei pensii. În procesul de recalculare s-a avut ca reper un stagiul de cotizare de 30 de ani, ceea ce a determinat o modificare a cuantumului lor și, de aceea, legiuitorul a sesizat necesitatea completării, în scop reparativ, a cadrului normativ, în vederea acordării unor majorări pentru pensiile persoanelor care au desfășurat activități în locuri încadrate în grupele I și a II-a de muncă, fie prin acordarea unui număr suplimentar de puncte, fie prin majorarea punctajelor medii anuale; au fost astfel adoptate, între altele, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 100/2008, Legea nr. 218/2008 și Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 209/2008.

96. La 1 ianuarie 2011 a intrat în vigoare Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, care a abrogat explicit Legea nr. 19/2000 și, printre alte acte normative, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005 și Hotărârea Guvernului nr. 1.550/2004.

97. Prin art. 169 din Legea nr. 263/2010 s-a stabilit că pensionarii sistemului public de pensii ale căror drepturi au fost stabilite anterior datei de 1 aprilie 2001 și care au desfășurat activități în locuri încadrate în grupa I sau/și grupa a II-a de muncă sunt îndreptățiți, pe baza unui algoritm determinat, la o creștere a punctajelor anuale realizate în aceste perioade, mai puțin dacă, fiind beneficiarii Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2005, pentru determinarea punctajului mediu anual s-a utilizat vechimea în muncă necesară deschiderii dreptului la pensie prevăzută de acte normative cu caracter special.

98. În condițiile redefinirii noțiunii de stagiul complet de cotizare și abrogării actelor normative amintite, față de caracterul neuniform al jurisprudenței în problema revizuirii drepturilor de pensie pentru persoanele al căror drept s-a constituit anterior anului 2001, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii a pronunțat Decizia nr. 11 din 25 mai 2015. Prin aceasta s-a statuat asupra naturii procedurii de recalculare inițiate prin art. 2 alin. (2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005, precum și asupra revizuirii drepturilor de pensie reglementate de art. 89 alin. (1) din Legea nr. 19/2000 și de art. 107 din Legea nr. 263/2010. Totodată, prin decizia în interesul legii, s-a stabilit că *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005 și Hotărârea Guvernului nr. 1.550/2004 reprezintă acte normative tranzitorii și sunt aplicabile efectelor viitoare ale deciziilor de pensionare emise în baza Legii nr. 3/1997, așadar, inclusiv după intrarea în vigoare, la 1 ianuarie 2011, a Legii nr. 263/2010, al cărei art. 196 a abrogat prin pct. n) Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005, iar prin pct. p) Hotărârea Guvernului nr. 1.550/2004.*

99. S-a reținut prin decizia pronunțată că, „(...) dată fiind această novație legislativă, rezultă că și cei al căror drept la pensie s-a deschis sub imperiul Legii nr. 3/1977, cu modificările și completările ulterioare, din punctul de vedere al mijloacelor procesuale de asigurare a respectării drepturilor lor pot recurge la invocarea dispozițiilor din actele normative succesive, anume art. 89 alin. (1) din Legea nr. 19/2000, cu modificările și completările ulterioare, care prevăd că, «în situația în care se constată erori în stabilirea și în plata drepturilor de pensie, se vor opera revizuirile și modificările legale, atrăgând, după caz, răspunderea celor vinovați», sau ale art. 107 alin. (1) din Legea nr. 263/2010, cu modificările și completările ulterioare, având un conținut similar: «În situația în care, ulterior stabilirii și/sau plății drepturilor de pensie, se constată diferențe între sumele stabilite și/sau plătite și cele legal convenite, casa teritorială de pensii, respectiv casa de pensii sectorială operează, din oficiu sau la solicitarea pensionarului, modificările ce se impun, prin decizie de revizuire.»

Prin urmare, se constată că și în prezent este posibilă aplicarea dispozițiilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2005, aprobată cu completări prin Legea nr. 78/2005, cu modificările și completările ulterioare, în procesele declanșate în condițiile arătate, chiar dacă acest act normativ este abrogat, întrucât evaluarea în vederea recalculării și recalcularea pensiilor din sistemul public, provenite din fostul sistem al asigurărilor sociale de stat stabilite în baza legislației în vigoare anterior datei de 1 aprilie 2001 (așadar, în baza Legii nr. 3/1977, cu modificările și completările ulterioare), în mod necesar trebuie a fi realizate în baza Hotărârii Guvernului nr. 1.550/2004, cu modificările și completările ulterioare, și Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2005, aprobată cu completări prin Legea nr. 78/2005, cu modificările și completările ulterioare, întrucât raportul juridic de drept material este guvernat de aceste norme.”

100. S-a statuat că, în privința mijloacelor procesuale, dispozițiile legii noi sunt deplin aplicabile, iar în ceea ce privește dreptul substanțial, acesta este și rămâne guvernat de condițiile impuse de legea sub care s-a născut. Pentru aceste rațiuni, efectele acestei decizii nu au încetat să se producă în condițiile art. 518 din Codul de procedură civilă, astfel încât ele sunt aplicabile și în prezent.

101. Au succedat Legea nr. 192/2015, în vigoare din 1 ianuarie 2016, care a introdus în Legea nr. 263/2010 art. 169¹, prin care se redimensionează sfera aplicării art. 169 din legea privind sistemul unitar de pensii publice, și Legea nr. 221/2018, în vigoare din 1 octombrie 2018, prin care este introdus art. 169², care stabilește că beneficiarii aplicării art. 169¹ au dreptul la recalcularea pensiei, cu utilizarea, la determinarea punctajului mediu anual, a stagiilor complete de cotizare avute în vedere, potrivit legii sau unor hotărâri judecătorești, la stabilirea/recalcularea pensiei aflate în plată sau, după caz, convenite la data de 31 decembrie 2015.

102. Anterior introducerii în Legea nr. 263/2010 a art. 169² prin Legea nr. 221/2018, jurisprudența a sesizat dificultăți în aplicarea art. 169¹ alin. (3), așa încât a fost activat din nou mecanismul de unificare a practicii judiciare.

103. A fost, astfel, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept Decizia nr. 69 din 15 octombrie 2018, care a avut în vedere totalitatea actelor normative în vigoare în domeniul recalculării pensiilor și determinării punctajelor medii anuale la data pronunțării ei.

104. Prin dispozitivul acestei decizii s-a stabilit că semnificația alineatului (3) din art. 169¹ din Legea nr. 263/2010 este aceea că stagiul complet de cotizare prevăzut de lege, corespunzător fiecărei situații, se referă la legea în vigoare la data recalculării pensiei prin acordarea majorării de punctaj.

105. Prezintă evoluția normativă a instituției, Înalta Curte de Casație și Justiție a subliniat în decizia menționată, în paragrafele 71—82, că modificarea intervenită prin Legea nr. 221/2018 relevă o schimbare a concepției legiuitorului care, până la acel moment, stabilea sistematic că nu pot fi cumulate, în persoana aceluiași destinatar, atât beneficiul majorării de punctaj, cât și cel al folosirii, la recalcularea pensiei, a stagiului de cotizare redus, reglementat de dispoziții normative cu caracter special. Începând cu 1 octombrie 2018 însă, legiuitorul a cumulat cele două beneficii, punctajul suplimentar și stagiul redus de cotizare, prin introducerea, în corpul legii, a art. 169², iar nu prin modificarea art. 169¹, preexistent. Astfel, la recalcularea, potrivit Legii nr. 221/2018, a pensiei persoanelor care s-au aflat sub incidența art. 169¹ din Legea nr. 263/2010, urma a se ține seama de stagiile complete de cotizare stabilite în baza legii sau a unor hotărâri judecătorești la 31 decembrie 2015, aceasta fiind prevederea legală în vigoare la data

recalculării pensiei prin acordarea majorării de punctaj. Chiar pentru perioada cuprinsă între 1 ianuarie 2016 și 1 octombrie 2018, punctajul mediu anual se raportează la stagiul de cotizare avut în vedere de lege sau stabilit judiciar la 31 decembrie 2015, adică cel redus, dacă pensionarul a lucrat în grupe superioare de muncă ori în condiții speciale ori deosebite.

106. Conchizând, instanța supremă a subliniat cu acea ocazie, în considerentul 83 al deciziei, că interpretarea pe care o dă art. 169¹ alin. (3) din Legea nr. 263/2010 „nu se poate considera că aduce atingere celor statuate prin Decizia în interesul legii nr. 40 din 22 septembrie 2008 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Secțiile Unite, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 334 din 20 mai 2009, și Decizia nr. 11 din 25 mai 2015 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 522 din 14 iulie 2015, prin care au fost stabilite stagii de cotizare reduse la determinarea punctajului mediu anual pentru persoanele ale căror drepturi la pensie s-au deschis în perioada 1 iulie 1977—31 martie 2001”.

107. La rândul său, Curtea Constituțională a pronunțat Decizia nr. 169 din 9 martie 2021, în examinarea constituționalității sintagmei „stagiile complete de cotizare prevăzute de lege, corespunzătoare fiecărei situații” din art. 169¹ alin. (3) din Legea nr. 263/2010, în interpretarea dată acesteia prin Decizia nr. 69 din 15 octombrie 2018, precum și a dispozițiilor art. 169² din aceeași lege.

108. Prin aceasta, instanța de contencios constituțional a subliniat că: „41. (...) recalcularea pensiei în temeiul art. 169¹ din Legea nr. 263/2010 a reprezentat o procedură aplicabilă, din oficiu, tuturor persoanelor aflate în ipoteza normei. Deși textul de lege nu se referă în mod expres la aplicabilitatea din oficiu a procedurii de recalculare, dispozițiile art. 134 alin. (14) din Normele de aplicare a prevederilor Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 257/2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 214 din 28 martie 2011, așa cum au fost completate prin articolul unic din Hotărârea Guvernului nr. 291/2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 334 din 8 mai 2017, precizează că «recalcularea drepturilor de pensie conform prevederilor art. 169¹ din lege se efectuează din oficiu».

42. Justificarea faptului că dispozițiile art. 169² din Legea nr. 263/2010 nu se referă la ipoteza în care recalcularea pensiilor în temeiul art. 169¹ din aceeași lege nu a avut loc se găsește în aceea că, potrivit dispozițiilor acestui din urmă text de lege, la data de 1 octombrie 2018, procesul obligatoriu de recalculare a pensiilor în temeiul art. 169¹ se putea considera ca fiind finalizat. Împrejurarea că, din motive obiective, casele de pensii nu și-au îndeplinit în unele cazuri obligația de a recalcula pensiile în termenele prevăzute de lege, potrivit art. 169¹ din Legea nr. 263/2010, nu poate fi interpretată ca reprezentând un impediment în aplicarea ulterioară a dispozițiilor art. 169² din aceeași lege, de vreme ce procesul de recalculare este obligatoriu, nerealizarea sa neputând fi imputată titularilor dreptului la pensie. Acest aspect de fapt nu este de natură să conducă la neconstituționalitatea dispozițiilor art. 169² alin. (1) din Legea nr. 263/2010, care trebuie interpretat în continuare ca aplicându-se tuturor persoanelor ale căror pensii trebuiau să fie recalculate, în mod obligatoriu, potrivit art. 169¹ din aceeași lege.”

109. Or, toată această suită de acte normative și hotărâri pronunțate atât de Curtea Constituțională, cât și de Înalta Curte de Casație și Justiție relevă, corespunzător modului în care în prima orientare jurisprudențială s-a susținut, că aplicarea dispozițiilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2005 —

art. 2 alin. (1) și art. 4 alin. (1) — și a dispozițiilor Hotărârii Guvernului nr. 1.550/2004 — art. 2 alin. (1) — continuă în privința dreptului la pensie care s-a născut anterior anului 2001 și s-a aflat, chiar tranzitoriu, sub incidența acestora. O pensie pentru care dreptul s-a deschis sub Legea nr. 3/1977 și care a fost recalculată, pentru adaptarea parametrilor ei la tipologia impusă prin Legea nr. 19/2000, s-a raportat permanent la stagiul complet de cotizare utilizat pentru stabilirea punctajului mediu anual și continuă să se afle, dat fiind caracterul permanent al dreptului la pensie, sub influența acestor norme ori de câte ori se pune problema verificării modului lui de stabilire.

110. În privința exercitării acestui mecanism de îndreptare a oricărei erori sunt și rămân aplicabile actele normative sub care s-a născut și sub care s-a recalculat dreptul, prin aplicarea Legii nr. 263/2010, care prevede această posibilitate prin art. 107 alin. (1) și (2). Această concluzie este în deplin acord cu deciziile pronunțate de instanța de contencios constituțional, prin care se reține că instituția juridică a revizuirii apare ca o modalitate de punere în acord a cuantumului pensiei cu dispozițiile legale în vigoare la momentul stabilirii pensiei, neputându-se vorbi despre afectarea retroactivă a unui drept câștigat.

111. Pe cale de consecință, în considerarea efectuării concrete a unei operațiuni de revizuire a pensiei, sunt și rămân incidente și statuările cu caracter obligatoriu regăsite în Decizia nr. 11 din 25 mai 2015, respectiv acelea că stagiul complet de cotizare care trebuie aplicat pentru recalcularea dreptului la pensie stabilit înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 19/2000 în favoarea persoanelor care au lucrat efectiv 20 de ani în grupa I de muncă ori 25 de ani în grupa a II-a de muncă este echivalent vechimii în muncă în grupele superioare, cerută de legislația în vigoare la data deschiderii acestui drept.

112. Este deplin valorificabil, în mod complementar, argumentul surprins de reprezentantul Ministerului Public în memoriul de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție în sensul că abrogarea, la 1 ianuarie 2011, a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2005 și a Hotărârii Guvernului nr. 1.550/2004 a plecat de la prezumția respectării, în toate cazurile, a dispozițiilor acestora în privința deciziilor de pensie emise în perioada de referință și, pe cale de consecință, a epuizării efectelor acestor norme.

113. Dacă totuși în unele cazuri aceste dispoziții au fost greșit aplicate, nu se poate considera că pentru revizuirea deciziilor de pensie din perioada de referință ele nu mai pot fi incidente. Astfel, abrogarea dispozițiilor legale în discuție relevă funcția acestui instrument de tehnică legislativă, aceea de asanare a legislației și nicidecum negarea efectelor viitoare ale aplicării lor în procedura de recalculare, potrivit principiului *tempus regit actum*.

114. Astfel cum s-a reținut corect în opinia majoritară, se constată că, pe calea revizuirii, este admisibilă restabilirea legalității și corectitudinii valorificării stagiului de cotizare, ca element component al algoritmului de recalculare.

115. Cum toate textele de lege menționate prevăd că se va menține în plată cuantumul cel mai mare al pensiei, rezultă că, în prima etapă, acest proces de recalculare succesivă este doar scriptic, la final urmând a se stabili dacă pensia astfel rezultată este mai mare decât cea în plată și, în raport cu această comparație, vor fi plătite și eventuale diferențe pentru 3 ani anteriori, aflați în interiorul termenului de prescripție.

116. Această interpretare, majoritară, a instanțelor este cea corectă, întrucât trebuie făcută distincție între procedura de revizuire, pe care chiar Curtea Constituțională o definește ca fiind cadrul legal de corectare a erorilor, nu doar de calcul propriu-zis, ci și de aplicare incorectă a unui text de lege, pe de o parte, și procedura de recalculare prin valorificarea unor elemente noi care decurg fie din faptul asiguratului, care

adaugă, de exemplu, ani de stagiul, fie din reevaluarea viziunii legislative a legiuitorului, pe de altă parte. Or, în cauză s-a pus problema revizuirii drepturilor de pensie, și nu a recalculării lor.

117. Celelalte două opinii exprimate în jurisprudență valorifică direct în procedura de revizuire textele de lege nou-apărute în Legea nr. 263/2010, referitoare la recalcularea pensiilor.

118. Această interpretare este rezultatul aplicării instituției revizuirii prin raportare, exclusiv, la fondul activ al legislației la data formulării cererii, caz în care aceste instanțe au observat că Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005 nu mai era în vigoare și că au intervenit alte două etape de recalculare a pensiilor în baza unor algoritmi modificați, pe care le-au aplicat prioritărilor în soluționarea cererii de revizuire, interpretare ce contravine atât viziunii Curții Constituționale (Decizia nr. 169 din 9 martie 2021), cât și dezlegării date prin Decizia nr. 11 din 25 mai 2015.

119. De altfel, sensul art. 169¹ alin. (4) din Legea nr. 263/2010 nu poate fi acela de a menține în plată o pensie greșit calculată și al imposibilității revizuirii ei în condițiile prevăzute de art. 107 alin. (1) și (2) din această lege, deoarece nu s-ar putea efectua o firească *comparație legală* între o pensie greșit calculată pe baza actelor normative anterioare și cea care ar rezulta din aplicarea alineatelor precedente ale aceluiași articol.

120. Or, cea de-a doua orientare jurisprudențială, care a influențat necesitatea promovării acestui recurs în interesul legii, șterge posibilitatea efectuării acestei *comparații legale*, din moment ce premisa ei fundamentală este aceea că este exclusă posibilitatea revizuirii drepturilor la pensie ale titularilor care au obținut aceste drepturi prin raportare la stagiul de cotizare redus, de 20 și, respectiv, 25 de ani, după data de 31 decembrie 2015.

121. A treia orientare jurisprudențială, deși converge cu prima, în sensul că acceptă aplicarea în continuare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2005 și a Hotărârii Guvernului nr. 1.550/2004 până la 31 decembrie 2015, apreciază că stagiul de cotizare redus nu mai poate fi luat în considerare pentru perioada 1 ianuarie 2016—30 septembrie 2018, ca urmare a art. 169¹ din Legea nr. 263/2010, așa cum a fost interpretat prin Decizia nr. 69 din 15 octombrie 2018, însă ulterior redevine aplicabil, dar numai în temeiul art. 169², introdus în Legea nr. 263/2010 prin Legea nr. 221/2018.

122. Nici această opinie nu concordă cu prevederile legale. Art. 169², introdus în Legea nr. 263/2010 prin Legea nr. 221/2018 începând cu 1 octombrie 2018, „trebuie interpretat în continuare ca aplicându-se tuturor persoanelor ale căror pensii trebuiau să fie recalculare, în mod obligatoriu, potrivit art. 169¹ din aceeași lege,” astfel cum arată Curtea Constituțională în Decizia nr. 169 din 9 martie 2021, adică titularilor drepturilor de pensie cărora le fusese aplicată creșterea de punctaj prevăzută de art. 169¹ din aceeași lege și urmărește să permită corectarea situațiilor în care pensionarul ar fi fost prejudiciat prin aplicarea respectivei dispoziții legale, cu luarea în considerare a unui stagiul de cotizare complet de 30 de ani.

123. Într-o astfel de interpretare, se perpetuează o situație de aplicare greșită a legii, în considerarea calculului originar eronat, împiedicându-se procesul de restabilire a stării de drept prin mijlocul procesual al revizuirii efectuate în condițiile art. 107 din Legea nr. 263/2010, cu aplicarea stagiului de cotizare impus inițial de Hotărârea Guvernului nr. 1.550/2004 și Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005. Soluția corectă este ca, în funcție de această revizuire, să se aprecieze asupra aplicabilității textelor de lege subsecvente, astfel încât cuantumul actual al pensiei să reflecte aplicarea corectă a tuturor actelor normative în succesiunea lor temporală, care au influențat, de-a lungul timpului, cuantumul drepturilor de pensie.

124. Pentru toate aceste considerente,

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

Admite recursul în interesul legii declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și, în consecință, stabilește că:

Prevederile art. 169¹ din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare, nu înlătură și nu împiedică revizuirea drepturilor de pensie cu aplicarea dispozițiilor art. 2 alin. (1) și art. 4 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005 privind recalcularea pensiilor din sistemul public, provenite din fostul sistem al asigurărilor sociale de stat, aprobată cu completări prin Legea nr. 78/2005, cu modificările și completările ulterioare, coroborate cu dispozițiile art. 2 alin. (1) și (3) din anexa la Hotărârea Guvernului nr. 1.550/2004 privind efectuarea operațiunilor de evaluare în vederea recalculării pensiilor din sistemul public, stabilite în fostul sistem al asigurărilor sociale de stat potrivit legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001, în conformitate cu principiile Legii nr. 19/2000, cu modificările și completările ulterioare, în interpretarea dată acestor texte prin Decizia nr. 11 din 25 mai 2015, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 522 din 14 iulie 2015.

Obligatorie, potrivit dispozițiilor art. 517 alin. (4) din Codul de procedură civilă.

Pronunțată în ședință publică astăzi, 23 octombrie 2023.

PREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

CORINA-ALINA CORBU

Magistrat-asistent,

Elena Adriana Stamatescu

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; 012329
C.I.F. RO427282, IBAN: RO55RNCB0082006711100001 BCR
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 DTCPMB (alocat numai persoanelor juridice bugetare)
Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, www.monitoruloficial.ro
Adresa Centrului pentru relații cu publicul este: șos. Panduri nr. 1, bloc P33, sectorul 5, București; 050651.
Tel. 021.401.00.73, 021.401.00.78, e-mail: concursurifp@ramo.ro, convocariaga@ramo.ro
Pentru publicări, încărcați actele pe site, la: <https://www.monitoruloficial.ro>, secțiunea Publicări.

